

Összeállító: KISS FŐZSÉF

Összeállítás ideje: 1973.

TART.: A FÖBBÁGOK KÜZDELME A FÖLDESURAKKAL
LEGELTETÉS ÉS FÁÉZÁS MŰVTI.

---

31 lap, 7 pló

Földrajzi műtő: KULTAS

Évkönyv: XVIII,

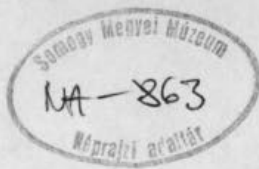
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRRA'S

ÁTVEZETVE AZ EGYESÉGES LTK. 2334-es TETELE ALÓL

v/15/38

2334

KIPPY-ÉRTÉK MÚZEUM KATOVÁR

A jobbágyok küzdelme a földesurakkal legeltetés
és fáézés miatt a 18. század és a 19. század elején

Kutason és környékén

Összegyűjtötte:

K i s s J ó z s e f
ny.ált.isk.igazgató.

K U T A S .

A jobbágyok küzdelme a földesurakkal legeltetés és
fáézás miatt a 18.század végén és a 19.század elején

Kutason és környékén

Ha valaki tudományos céllal és igénnyel végez egy tárgykörben kutatásokat, akkor hosszú időn át való tanulással, éveken át tartó anyaggyűjtéssel, azok rendszerezésével, levéltárakban való buvárkodással, szakkönyvek tanulmányozásával készíti el tanulmányát.

Ilyenre én már nem vállalkozhatom, hiszen nincs megfelelő előképzettségem, távolabb vagyok a levéltártól is, minthogy hosszabb időt ott tölthetnék. Ezért csak azokat az adatokat teszem közzé kis dolgozatomban, melyeket a padlások zugából egy-egy építkezés alkalmával hozzám eljuttattak vagy a mindjobban fogyó, szuette mestergerendák alól kezemügyébe kerültek. Nem másnak tartom ezeket, mint leletmentésnek, melyek szinte csodával határos módon valahogyan - annyi sok érték pusztulása mellett - megmaradtak. S e régi irások böngészése közben magam elé képzelem robotoló őseimet a létért való küzdelmükben s mély tisztelettel, őszinte csodálattal adózom emléküiknek.

Amikor a címhez illő irásokat kutattam, gyűjtöttem, kerestem olyan idős embereket is, akik még hallottak nagy- vagy dédszüleiktől a régi robot világról. Sajnos, elvéve akad már ilyen ember. Akit mégis sikerült szólásra bírni, később majd említést teszek róla. Így leginkább a jelenleg birtokomban lévő irásos anyagra támaszkodom, melynek egy részét a teljes hitelesség kedvéért szószerinti másolatban, az eredeti írásmóddal jegyeztem le.

Egy kéziratban, mely valamikor Kutas község földesuraié, a Stancsics és Adamovics családé volt, találtam az alábbi feljegyzést.

" Anno 1730. Die 3-a Julij Kuttassiakkal való CONTRACTUSOM

nékem alább irtt.....mint örökös Jobbágyaimnak,hogy ezen alább irtt
..... conserválni fogom őket ugy mint:

Primo: az midőn az erdőn mak leszen,az makoltatásbul engedtem
a falunak 30 holdat és azon kívül az magok Sörtés marháikk szabados
makkolását,de ugy,hogy az én hirem nélkül Senki Sörtés marhát az én
erdőmre makra fogadni ne merészellyen.

2. Minden esztendőről esztendőre én nékem és maradékaimnak tar-
toznak falustul adni 50 Pozsonyi Kila buzát és Hetven forint kész
pénzt ad.

3. Semminemű vetésekbül sem én,sem pedig mások soha kilencedet
szedhessenek.

4. Ezen kívül magamnak választottam egy fundust,ahoz három esz-
tendőkre 90 hold földeket,minden esztendőre ugy mint Apátin 45 hol-
dat,Lókban 34 holdat,Gyóta mezein 32 hold és a Kiss Malom Sarkot
vagy ahol fog magamnak tetszeni Rétnek.

Ez után pedig kik fognak lakóul jönni az faluban,azok ujabb á-
rendával fognak tartozni ugyan az föllebb irtt mód szerént.

Az Korcsma Télen által légyen az falué,az árendát pedig az uj
Esztendőnapra tartoznak letenni nagy büntetés alatt; mindenféle bin-
tetés pedig leszen az Uraságé.Mirül adtam ezen irásomat pöcsétemmel
meg erősítvén..... Stehanus Stansics Hadnagy és Kutasnak örökös
Ura."

Tehát a falu csak télen birhatta a kocsmajogot,igy valójában
ugynevezett "kurta kocma" volt,mivel nem egész éven át volt a falué
Az általa megtartott földet a jobbágyok művelték meg az uraságnak,
hasonlóképpen azok kaszálták a rétet,gyűjtötték és hordták haza ro-
botban.

Hasonló a következő irás is.

" Én alább meg irtt adom tudtára mindenkinek az kiknek illik,
Levelünk rendében,hogy ugy Énn mint Kedves feleségemmel, a Kutassai
Jobbágyaimmal alkuttunk, és bizonyos Contractust tettünk,hogy mink
is,eök is tuggyák magokat mihez alkalmaztatni és pedig minden Uj Esz

tendeig igazán és Istenessen három forént birság alatt minden~~nek~~
~~nek~~ háztul bé szolgáltatni tartoznak, ez pedig alatt mindenek
az neve föll van téve, ki mivel tartozik.

Primo: Ugy hogy Nekem 's Feleségemnek adnak a Robotáért bizonyos
foréntokat kész pénzt.

Secundo: Az én tőlem ell osztogatott földeket nem kilencedölöm
hanem azért jár nekem bizonyos köböl tiszta rostált buza, és pedig
ugy én, mint az minden maradékaink tizedülünk, mi az tized alá esik,
de ugy hogy minden esztendőn tartozunk ezért a Nemes Vármegyének a
Szegénység mellett a tized pénzt le tenni, és olyan Családság ne
légyen köztök, mint eddig valón nem csak magokat csalták.... Ezért
én nekik a Kilencedet ell engedtem, hogy a Tizedben Biró legyünk, ma-
gok pedig könnyebbségére e mellett jól meg tekinthetek.

Tertio: Az Irtásokbul és magok Sörtéseiktül nekem semmi nemi
Kilenced nem jár, ezért jár nekem bizonyos gyalog nap szám helyben ki
szolgálni, mint illik, szokás is járnai, ha időben nem ~~jár~~ jönnek, egé-
szen bé nem vehetem és ok nélkül engemet ne okozanak, hanem mint il-
lik másutt is, én is ugy akarok élni igazság mód szerént.

Quarto: Mi pedig az én tüllem ell osztogatott földeken kívül Ki-
lenced alá esik, tartoznak az négy jeles napokkal együtt bé hozni,
ki pedig ~~valamint~~ a Kilencedbül vagy Tizedbül el tagad, vagy el vi-
szi, minden Ember jól várja az Híntetést.

Quinto: Az bizonyos Szekerek hasagatott föll vágott fákat, mikor
kivántatik tartoznak bé hozni és pedig minden Ember tartónak és Hosz-
szu Utat Légrádra Buzám vagy Gabonám alá. A vallási dologban soha
mi tőlünk senki eöket nem háborgatya mint előbb is nekik ígertem;
hanem legyenek igazak, mint is tehetségünk csak mibül lehetséges le-
het, el nem mulasztjuk, melyeket ugy én, mint a' Kedves Házás Társam-
mal kéványuk magunk Kezünk vonyásával és Szokott Nemes pecsétünkkel
meg erősétteni és mi szavunkra fogadunk, hogy ill formán maradgyon
csak a polgárok magok föll bontására oka ne legyenek, mint ezeket
többször föll nem bontjuk. Mast ~~alatt~~ föll tett nevek Szerént lác-

cik,ki mivel tartozik:

Nomina	frt	kr.	köböl	fertál	Szekér szám	Hosszi ut	Nap- szám
Szilvássi István	2	30	2	-	4	1	15
Kovács Ferencz	1	15	1	2	4	1	15
Tóth Mihály	3	15	2	-	3	1	24
Lábodi Sámuel	3	15	3	-	3	1	65
Korcz Mártony	2	30	2	-	3	1	15
Papp Miklós	1	45	2	1	3	1	20
Kovács György	3	15	2	-	3	1	24
Kovács Mihály	3	-	2	-	3	1	22
Herczeg Nagy Jóseff	4	-	3	-	3	1	24
Vörös János	24	45	18	-	29	9	224
Kalamár Mihály	3	15	2	-	3	1	22
Kocsis Mihály	2	15	1	2	3	1	18
Kalamár Gyura	2	30	2	-	3	1	15
Drávai György	2	15	1	2	3	1	18
Németh János	2	30	2	+	3	1	15
Márton Pető	2	15	1	2	3	1	15
Vörös Márton	3	30	2	-	3	1	24
Lábodi György	2	15	1	2	3	1	20
Kalamár János	3	15	2	-	3	1	24
Györkös Mihály	2	45	2	-	3	1	15
Kalamár István	2	45	2	-	3	1	20
Hosszi György	2	15	2	-	3	1	15
Kalamár Miska	1	30	1	2	3	1	15
~~Kalamár Miska~~	1	30	2	-	3	1	15
Kovács Mihály							
Somogyi Gergely	2	30	2	-	3	1	15
Lábodi Gergely	3	15	2	-	3	1	25
Summa	68	30	49	14	80	26	529

Még utollára engedtem három szekétre, de úgy mint illik be hozni.

Dátum Kutas Die 1 January 1734. Stephanus Carolus Stansich Kutassi

Eörökös Földes Ur."

A hosszi utra nézve meg kell jegyezni, hogy Kutastól Légrad, mely már a a Dráván túl, Horvátországban van, kb. 75 km-re van. El lehet képzelni, mit jelentett egy ilyen ut lovas szekérrel az akkori utviszonyok mellett. A földesur hosszi utra olyankor vette igénybe a jobbágy fogatokat, mikor a saját fogatait kimélni akarta, tehát rossz időben, ősszel vagy télen, esetleg tavasszal.

A földesur és a jobbágyok között bizony sokszor nézeteltérésre került a sor. Amikor a jobbágyok helyzetüket tarthatatlannak tartották, akkor nem egyszer "Lázongtak", "Nyakaskodtak", melyért bizony büntetés járt. Ezt bizonyítja az alábbi írás másolata is.

" Mi alább írottak, adgyuk tudtára mindeneknek a Kiknek illik, és vallyuköz Levelünknek rendiben, hogy Kutason, ezen N. Vármegyében lakozó mostanság Nemes Vrgye fogságában raboskodó Tóth Mihálynak és Vörös Jánosnak valamint Földes Ura ellen való kemény nyakaskodásokat, úgy szintén N.Vrgye szine előtt tett világos engedetlenségeket tapasztaltuk, melly érdemek szerént való fejeskedésekért e mai napig is fönt irt N.Vrgye tömlöcében tartatnak. Ahoz képest, minthogy Tóth Mihály és Vörös János tovább is velünk együtt helységünkben meg maradni, s földes Urunkat mindenekben hiven szolgálni, ellenben valamint Tettes Földes Urunkat, nem különben T.N.Vrgyhez engedelmeskedni és fejet hajtani alázatosan kéválnak. Magunkra válalván jövődöbeli tökéletlen engedetlenségöknek ell távoztatását, arra köteleztük magunkat, hogyha Jövendőben Földes Urunk és Nemes Vrgye ellen, csak legkisebb engedetlen cselekedetünkben valamint emlétett raboskodó személyek, úgy magunk egész helységünkkel együtt tapasztaltatnánk, leg ottan egy minnyájunkért, a vagy minnyájan egyért büntetödgyünk ötven-ötven pälcza ki tartásával, azon kívül kapjon Négy foréntot Földes Urunk melyeket tartozánk fejenként le tenni, s viszdnt sokszor emlétett Földes Urunk akár melly, a vagy Ttes Magistratus olyant mutatván ki, nyakas engedetlenségükért maga fogságában méltán tetes-

sen. Melyen nagyobb bizonyoságáért, irást nem tudván, kezünk köröszt
vonyásával megerősítvén adtunk Ezen Kérés Levelünket. Datum 24. 7-ik
1737. Kutassi Lakossok Györkössi Mihály Eskütt + Horváth György
Eskütt + Kovács Jóseff Eskütt + Vörös Mártony Eskütt + "

Hogy mi volt a két tömlöcbe vetett jobbágy büne, nem derült ki
a meglévő irásokból. Mindenesetre a közösség érdekében "nykaskodhat-
tak", ha a helység lakosai nevében a falu előljárói kérték szabaditá-
sukat és vállalták értük a jótállást jobbágytársaik kiszabadításá-
ért. Szép cselekedet volt az esküttektől, hogy a súlyos rabságtól ig-
gyekeztek megszabadítani jobbágy társukat.

Egy 1765-ben kelt beadvány szerint a földesurak jobbágyai ösz-
sze is verekedtek a legelőn, ahol sertéseket és juhokat legeltettek.
Ilyen esetben az uraság a vármegyéhez fordult panasszal jobbágya
érdekében, melyet az alábbi levél is tanusít.

" Tekéntetes Nemes Vrgye! Nagy alázatossággal kéntelenétettem
a T.N.Vármegye Kegyes Szine Elejbe terjeszteni, miképpen az mast fo-
lyó esztendőben meg esett Januárius Havának kezdetén Vajda János N.
Bajomi Lakosnak Bek Miska nevü juhásza valóságos ell tökélett go-
nosz szándékjátul viseltetvén Pánovics György nevü Kanászomat az
tulajdon saját Földömön kegeyetlenül az földre le rántani,
hurczolni és viaskodni több társainak segítségével, midőn pedig a
Hajdum / Ki is nem messze volt/ a Kanásznak segítségére érvén, ötöt
föl szabadította volna, ismét belé kapván és viaskodva ennyihány
lépéssel föllyebb csalván, hogy az Bajomiak által pör alá vett föld-
re érhetnének, ahho^l Baltájával mondott Kanászomat közülök oly ször-
nyüképen és mellén meg vágni bátorkodott, hogy azonnal a földre le
rogyván ell holtt, kivel meg nem elégedvén Bek Miska tellyességgel
agyon verte volna, ha csak a Bujtárja is Hajdummal a Kanász-
nak segítségére lévén nem ellenezték volna, és így a Kanász haza vi-
tetvén a Sebnek szörnyüése miatt bizonyos, hogy nem sokáig maradt
volna meg életben, ha csak értelmes és szorgalmas Borbélynak orvos-

ságával és tellyes költséggel hozzá nem láttattam volna, Kinek is, sebye nagy sokára bé gyógyultt ugyan, de mivel hogy az Homlokának csontya a Szeme körül igen nagyon meg sértődött, örökös fogyatkozását és dologra / mellyel kenyerét kereshetné / elégtelenségét fogja szenvedni. Mely gonosz és egyenessen Gyilkosságra czélozó vakmerő cselekedetit azon Juhásznak minekutánna a Gazdája Földes Urának, ugymint Tttes Festetics Uraság volna, méltóztatott ugyan azon T. Uraság Tisztartója Nagy Ferencz Uram meg akarta volna fogattatni, némel Compossesorok ellent állottak, és effectusát meg gátolták. Kire való nézve, mivel hogy azon T. Földes Uraságnak hozzá járuló Consesusával már semmi judiciuma fönt nem forog arra való nézve instálok, alázatosan a T. N. Vgynél, méltóztassék ezen szörnyü veszekedést és vágást atyai szivére venni és eö Fölsége Kegyelmes Parancsolattyának effektuatiójája is Magistratuális autoritásával meg fogattatni és az tett Károk úgy Költségekk meg adattásán kívül egyébként is másoknak példájára gonosz cselekedetinek érdemes büntetésit rendelni. Mely Gratiájáért maradok az T. N. Vgye alázatos szolg. Adamovics Ferencz."

A jobbágy hűséges volt urához és inkább megverette magát, de nem engedett idegent földesura legelőjére.

Egy másik irás szerin^t hosszadalmas per volt a nagybajomi és kutasai földesurak között egyes területekért, melyek szerint jobbágyokat hallgattak meg tanuként ilyen peres ügyekben.

Hogy az ilyen peres ügyek hogyan lettek előkészítve, mennyire volt szavahihető a tanuk vallomása, legyen bizonyíték az alábbi irás szószerinti másolatban.

" Alább irt recognoscalom, hogy a midőn most folyó 1765. dik Esztendőben Első December napján Szobrul Kutasnak Toponárra mentem volna Kutason Nzetes Vtzleö Adamovics Uramnál éppen midőn bizonyos Jörvényekről szóllának, Éczakán, ~~nik~~ ezen Szobában amelyben Nzetes Vtzleö Mérei Jóseff Uram Adamovics Uramnak Prokátora hált, én is

hálván azon alkalmatossággal, azon reggel hajnalban aszt tapasztaltam, hogy korán reggel némelly Emberek ezen szobának ajtaján a hol Mérei Jóseff Urammal háltam, zörgetvén és be jövé a szobában és azokat meg szólétottam, hogy kit keresnek, kik is felelték, hogy Mérei Jósef Fiscalis Uramat arra én feleltem, hogy it vagy on Mérei Ur pedig azt kérdezte, mit akarnak arra azon emberek mivel éppen csak mellettem fekütt Mérei Uram, testi fülemmel hallottam midőn azt mondották, nem egyebet Uram, hanem hogy a bizonságok mit mongyanak és a Köles Vetést hány esztendőre mondgyák hétre-é vagy nyolcra. Melyre Mérei Jósef Ur aszt felelte, csak mennyetek ki, majd szóllok veletek kívül. Adom ezen Testimoniálisomat Datum N. Bajom 3-a Oct. 1765. Sz. Miklóssy László N. Somogy Vármegyének Esküttye."

A fenti irás szerint előre betanították a tanukat, hogy a törvény előtt mit valljanak.

Nagyon gyakran előfordult, hogy a másik határba átment jószágokat behajtották és emiatt hosszantartó perek keletkeztek. Ilyen jószágbehajtásról szól az alábbi levél is.

" Nzetes Vzlő Adamovics Ferencz Uram Kegyelmeteket Toth György Öreg Birót és Bojtor Mojses Kis Birót és Baksa Ferenczet Mezeő Pásztort Törvényessen a véget admoneáltattya és inti, hogy mi okra való nézve és ki parancsolattya ből hajtotta bé kentek az elmúlt heteken nevezet Adamovics Uram Juhait az Bor Kuton alul Kutas felül, ugyan valóságos Kutasi Földrül, holot nem csak azon darab Földön az honnend az Juhokat bé hajtotta Kentek, de még azon föllül is egész a Bor Kutig tavali Esztendőben Admonius Uramnak mint valóságos Kutasi Földrül Mak Bért Füzetet Kentek midőn azért azon hatalmasul bé hajtot Juhok eránt Solemiter protestál Admoneus Uram egyszer s mind Törvényes Urat reselvél magának, minden Kölcségének s Fáradságának az bé hajtot Fejös Juhaiiban már Kentek által tett és teendő okokért és okozandó Kárainnak

megtéréttésével is. Mely Judiciára Admonitiomra eképpen válaszol-
ván fönt irt N. Bajomiak azért hajtották bé, mivel Preceptor Farkas
Sándor Uram parancsolta Személek jelen léteben tudnyillik mihe-
lest Bajomi Földön talállyák Kutasi Marhát bé hajcsák azon Iszala-
gos táján levő földet pedig annak tartyák, tavali Esztendőben pe-
dig nem Kutasi, hanem Apáti Földön, mely Kutashoz tartozandó és Ada-
móvics Uramé, makkoltassák Sörtvéseiket mindözeket pedig hitekkal
is készek mindenkor bizonyéttanji."

Az 1800-as évek elején az állattartás, főleg a szarvasmarha
tartás igen virágzóvá lett. A földesurak sok állatot tartottak, ter-
mészetesen szabad tartásban.

Joó Imre 65 éves kutasi lakos, jelenleg tsz tag elmondta, hogy
ő dédnagyapjától hallotta, kisgyermek korában, mely szerint a régi
öreges tavasztól késő őszig kint voltak a legelőn a jószággal. Ott
építettek a jószágnak féltetőre szállást, hogy nagy zivatarok ide-
jén alá tudjanak állni. Naponta az asszonyok vitték ki a pásztorok-
nak a főtt ételt, szombatonként a tiszta inget, gatyát. Mosakodni
ugy mosakodtak, hogy a "csordakut" vödreből szájukba vették a vi-
zet, abból eresztették kezükbe, ugy mosták meg az arcukat. Kendervá-
szon törülközőbe, vagy ha az nem volt kéznél, a széles gátya felhu-
zott szárába törülköztek. Az állatokat "stájer" kereskedők vették
meg s lábon hajtották el. A hajtók sokszor hetekig távol voltak.
A jószág szürke szilaj marha volt.

Hogy az állatok nemegyszer kárba mentek, kárt tettek s eb-
ből peres ügyek lettek, bizonyítja az egyik ilyen irás is.

" Alább irattak Lelkünk esmérete szerint valljuk és bizo-
nyítjuk, hogy mos aratáskor mult egy Esztendeje Tettes Boronkay
György Uraság bennünket Kutasra által hivatott Tttes ~~Raxxkkayxkx~~
Tallián György Ur Kutasi Bikája által Tttes Boronkay Ur Kozmai
pusztáján levő Gulájába okozott károkna meg tekéntésére és bet-

sülése végett,ugyanis mi alább írottak által is mentünk Kozmára, és az ott levő Gulát meg tekintettük, ahol több Tinókat láttunk jól meg öklelve és hasogatva,de a többi közül egyet leg inkább szemléltünk ,mellyen igen mélyly , és veszedelmes szurás esett,ugy hogy abból nehéz ki gyógyulását is a Tinónak reménylettünk, így tehát mind a többi Tinókon tett szurásokat és hasogatásokat,mind leginkább az egyiken tett igen veszedelmes sebet meg vizsgálván,mintegy 19, azaz Tizenkilenc forintokra betsültük, leg alább magunk között ugy mondtuk,hogy az egyik marhánkba sem szenvednénk meg azon szurásokat, és hasogatásokat tizenöt forintokért.Költ Bellegben 18-a Julius 1814.Ör Dani Sándor + akkor volt ör.Biró, Fülöp György + Eskütt, Fuis János + Eskütt "

Az iráson rajt van a vörös viaszpecsét. A pecsét rajza már nem vehető ki pontosan,csak az irás. B E L E G 1 7 9 1 Tehát a pecsétnyomó már akkor meg volt, illetve abban az időben készíttethették.

Ebből per lett,mert több tanut is kihallgattak,mint Talliáné kasznárját is. Ime az irás:

" Alább irtt ezennel bizonyítottam,hogy Tettes Tallián György Ur Bikája Kozmán mely Pusztája Tettes Boronkay György Uraságnak és Senki más abban nem bir, a Tit Boronkay Urnak át Nyaraló Gulájában sok Károkat tett,meg sértegetvén a marhát; mellet meg tudván Boronkay Ur három izben is meg izente nékem és Tallián György Urnak is, hogy Bikáját a Kozmai Gula közül Hajtassuk el,mivel a Marháiban sok károkat téssen,amit is Talián Ur későbbben meg hagyta volt,hogy igen tsak az Bikát el hajtassuk,de minek utána már oda szokot volna,az akor béli Ács nevezetü Gulásunk nem birt vele,ezek után Boronkay Ur ismét a Hajduját hozzám küldötte azon izenettel hacsak másnap a a Bikát a Gulájából Kozmai Pusztájáru el nem hajtattjuk,többé ott meg nem szenvedé, és más nap agyon lüveti,amint utób agyon is lüvette azon Bikát Boronkai Ur,azon történet után Boronkai

nekem mingyárt meg izente, hogy a Bika agyon lüvetett, nem bánnya, akármint tesznek véle; Mindezeket mind magam mint akor beli Tisztye Taliánné Asszonyságnak tapasztaltam. N.Szakácsi Die 27 Julij 814. Házy Amdrás mind T. Taliánné Asszonság volt Kasznárja."

Ebben az ügyben jobbágyok meghallgatása is megtörtént.

" Anno 1814 , 22 Oktober Kutason ezen T.N.Somogy Vrgyben levő Mező Városban Tettes Nemes Boronkay György U meg kérésére ezen Tanu Vallatás vétetett véghez.

Arról, ha hogy?

1. Le tett hite után valla meg a Tamu, igaz-e T.Tallián Györgyné Asszonáságnak Kutasi Bikája el menvén a szomszéd Kozmai határban T. Boronkay György Urnak ott lévő Gulájában sok tinókat meg sebesített: és igaz-é, hogy azon Bika vad volt.

2. Meg intette-e a Boronkay György Ur a Tisztelt Asszonáságnak Kutasi Tisztjét Házy András Urat, hogy Bikát hajtassa el a Gula közül.

Első Bizonság Nemes Büky Imre Kozmán lakozó Árendás 50 eszten-dős Romai Catholicus meg hiteztetett kérdeztetett:

Az 1-re letett hite szerént aszt valja, hogy a mult 1813-ik évben aratás tájban Tettes Boronkay Cecilia Talián György Ur hitves-társának Kutasi Bikája a Szomszéd Kozmai Határban T. Boronkay György Ur által különösen birt pusztájában által menvén, és ott ott több, Tinókat meg sbesített, mellyeket a Bellegiek meg vizsgáltak s azokat meg is betsülték, a Bika olyan vad volt, hogy az ember feléje sem mert menni, azért be sem lehetett hajtani.

A 2-dikra valta, hogy a mult esz-ben Kutason Boronkay György Assessor a Tanu Ispán volt és az Uraság maga el küldötte a Tanut Vörös Samu és Szabó Imrével Házy András Urhoz, T.Talliánné Asszonság Kutasi Kasznárhoz a' végett, hogy mondanák meg hogy a Bikát a Kozmai Gula közül el hajtassa, mert a gulába már sok marhákat meg sebesített, mert ha el nem hajtattya, mivel onnen el nem lehet szoktatni kéntelen lesz agyon lüvetni amint hogy a Tanu a fent irtt emberek jelenlétük-

be a Kasznárnak meg is mondotta."

Ezenkívül még másik nyolc tanut is meghallgattak és vallomásukat lejegyezték ebben az ügyben. Én csak azokat jegyzem le, ahol a fentiekén kívül más is van vagy esetleg nem mondta volna. Különben nem sok eltérés van a tanuvallomások között. A vallomásokat az eredeti írás készítője nem szószerint jegyezte le. Vagy ha igen, akkor a vallomásokat szájukba adták a tanuknak.

" Áts Simon Szabáson M. Festetits Uraság hajduja Pápista 46 esztendő's meg hiteztetett

. . . . . ezen Bika pedig olyan vad volt, hogyha be akarta az ember hajtani neki ment az embernek és csak fára való felmenetele mellett menthette magát az Ember."

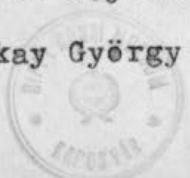
" Tóth József Nébajomba Kund Uraság Hajduja Pápista meghiteztetett valta:

. . . . . ezen Bika olly szilaj volt, hogy be hajtani nem lehetett a mint hogy a Tanu is egy izben a midőn a Sáfra tói rétből be hajtani akarta, meg kergette ~~xxx~~ úgy csak fára való mászással menthette meg magát."

. . . . . midőn a Tanu be ment Tallián Ur Kutasi szobájában az Uraság és Talián György Ur jelen volt és azt felelte az izetnre, hogy a Bikának határja nincs, ha pedig agyon lüveti nyissa meg az erszénye száját."

" Hetedik bizonság Tóth Ferencz Boronkay György Uraság Kutasi Gulása 38 Esztendő's Reform. meghiteztetett.

Valla, hogy a midőn Taliánné Asszonságnak Kutasi Bikája a Szomszéd Kozmai Határban Boronkay György Uraság Gulája közé által ment és ott több marhákat meg öklelt e Tanu Gulás lévén Boronkay György Uraságnál, azonnal által jött Kutasra és Uraságnak a dolgot be jelentette, a kiis mingyárt meg izente Talliánné Asszonság Kutasi Kasznárjának, hogy a Bikát el hajtassa. E Tanu Bujtárjával együtt Komáromy Istvány Boronkay György Ur akkori Tisztartójjával

jelenlétében a Bikát a Gula közül ki hajtani igyekezett, de azt vadsága miatt semmi módon el nem tudta hajtani a Tanu; továbbá azt valja, hogy a többi között egy Tanut annyira meg sértett, hogy két hónapig orvosolta, még meg gyógyulhatott."

Hogy a pernek még három év múlva sem lett vége, az eredeti iraton lévő alábbi záradék igazolja.

" 1817-dik Eszt: 13-dik Májusban Kutason a fellyebb irt első, 2-dik és 3-dik Bizonyságok újra megesküdtetvén s kérdeztetvén vallásaikat meg erősítették. Költ mint fönt. Kovács Antal vice alispány Szekér József all szbiró, Király János segéd eskütt."

Hogy a földesur sok jószágot tartott, az is alátámasztja, melyet Joó Imre mondott el. Az általa elmondottak szájhagyományként még most is élnek a faluban.

Kutyává változott földesur

Gyakran beszélnek arról Kutason, hogy régen a falu egyik földesura kutyává változott. Az idősebb emberek is még nagyapjuktól hallották. Ugy beszélnek, hogy ezt egy festő meg is festette s látható volt a kutasí r.k. templom mennyezetének egyik freskóján.

Nagyon hosszú idő óta izgatott e naiv monda keletkezése. Számtalan embert hallgattam meg ezzel kapcsolatban, míg mozaikokból összeállítottam az alábbiakat.

Az 1770-es évektől Kutas egyik földesura Boronkay György volt, akit házassága révén Adamovics Ferenctől örökölte a birtokot.

Az 1800-as évek elején - a napoleoni háborúk ideje alatt, és után - a gazdasági fellendülés során Boronkay uraság sok állatot tartott. A meglévő feljegyzések szerint főleg szilaj, rideg xxx szarvasmarhákat és sok sertést tenyésztettek. Mindkettőhöz jó adottságok voltak: a szarvasmarhák részére a nagy kiterjedésű rétek és legelők, a sertések részére a rengeteg erdő, ahol makkolta-

tással hizlalták a sertések százait.

Egy alkalommal nagy sertésvész támadta meg az uraság állatait. Nagyon sok elpusztult belőlük. Mikor az uraság megtudta, hogy megdöglött a sok állat, befogatott hintájába és kihajtatott a csürhéhez. Ugy feküdtek az elhullott állatok, mint a kénék aratáskor.

Az uraság akkor éktelen haragra gerjedt. A nála lévő baltával feldarabolt néhány elhullott sertést, majd rettenetes dühvel, átkozódva, ordítva az ég felé dobálta a husdarabokat:

- Nesze, isten, egyél! Lakjál jól, ha elvetted tőlem!

Majd ordítóva kocsijába ült és úgy hajtatott haza. Mire haza ért, megzavarodott és otthon azonnal bebújt az ágy alá, ahol úgy vonyított, nyüszített, mint egy kutya. Nem is tudták onnan kicsalni.

Mikor ki akarták huzni az ágy alól, akkor megdöbbenően látták, hogy a feje félig ember, félig kutya, de a teste a kutyáéhoz volt hasonló. A szemei ki voltak dülledeve, úgy nézett ki, mint a veszett kutya. Végül is nyomorultul úgy pusztult el.

A múlt század elején a volt földbirtokos utódai - mint kegyurak - renováltatták a templomot. A meglévő irások szerint a templom freskóját Mackberts nevű osztrák festő festette, mely többek között emberi arcot és állati, kutyához hasonló testet ábrázolt.

Akkoriban az a hír kapott lábra, hogy a Boronkay család így akarja az istent kiengesztelni, amiért olyan durván káromkodott ő-sük a sertések elhullása idején.

Mi is volt-e kép?

Régebben a festők ~~xxx~~ Márk evangélistát és szt. Rókust valóban gyakran ábrázolták emberi fejjel és kutya, illetve oroszlán testtel. Mikor a nép látta a templomi freskót, többeken még emlékeztek a nagy állatvészre s az uraság megzavarodására. A kettő összehozása, összeötvözése révén keletkezett e naiv monda, mely ~~xxx~~ szállt apáról fiúra, nemzedékről-nemzedékre, immár több mint 150 esztendeje.

Az idősebbek közül - többféle variánsban - még néhányan elmondják úgy, ahogyan ők is annak idején nagyszüleiktől hallották.

A történetből igaz a mult század eleji nagy sertésvész, az uraság megzavarodása, valamint a templomi freskók. A többit a nép képviselőereje ~~teremtette~~ teremtette, fennmaradt a mai napig, hogy végül is egy kései krónikás lejegyezze.

A jószág bizony sokszor elbitangolt, elment a kárba. Ilyenkor az uraság megbüntette a jobbágyokat. Erről szól az alábbi

" Bizonyság Levél!

Melly szerint mi alul irt Kutas Mező Város Elöljárói hitelesen bizonyítjuk és meg esmérjük, hogy minekutánna a Tekintetes Boronkay György Uraság az ugy nevezett Gyotai Mezőn levő Vetésében a Kis Bajomi Helység Bikái által tett Károkat meg vizsgáltuk, lelkünk esmérete és hitünk szerint a fent irt Vetésben a tett Kárt betsültük 15 az az tizenöt forintokra Váltó Cédulában, Melyről is adjuk ezen nevünk alá irásával, kezünk + vonyásával s Mező Városunk Elő Petsétjével meg erősített Bizonyság Levelünket Kutason November Hónap 26-dikán 828. Öreg Biró Kovács József + Esküttek Váradi Gergely + ör. Horváth Ferencz + "

Vörös pecsétviaszra nyomva a helység pecsétje. Középen egy fa, balra egy kasza nyéllel, jobbra egy álló gabonakéve. Körirata a pecsétnek az alábbi: "Kutas Mező Városának Elő Petsétje 1815 "

A mezőváros vezetői nem tudtak írni, mert mindegyik neve után kereszt van téve. Az irást készítette az alábbiak szerint:

" Coram me Johanne Sarkady Notario."

Az eredeti iráson rajta van a felmerült költségek elszámolása is.

" Három Kutasi Esküttnek 1 f 12 kr.

" Jákói Esküttnek 1 f 30 kr

Summa

2 f 42 kr.

A mai ember itt tanulhatna, hogy kell csökkenteni a bürokráciát. Ez az ügy is még két esztendő múlva visszatérően előkerült az alábbi levél szerint.

" Minek utánna 1828-dik esztendőben Kutasi határban mevezetes-
sen Gyotai Mezőnn Kiss Bajomi Bikák Tekéntetes Boronkay György Ura-
ság Buza Vetésén tetemes károkat tettek volna, az akkori erdő pásztor
több ízben miatta fenyegettetvén, ki is azzal mentegette magát, hogy nem
csak kedve szerént legelnek, de az ember előtt nem is mozdul, és ké-
szek az embert fel öklelni. Mellyre nézve fent Tisztelt T. Uraság nékem
akkori Tisztartójának megparantsolvá, hogy mennék ki és ha elübe
nem tudjuk hajtani, szabadon lövjük agyon. Melly parantsolatnak bizo-
nyittására adom ezen tulajdon kezem irásával meg erősített leveletem.
Költ Nagybjomban Decemb. 11-dikén 1830. Balogh Antal Ispány."

Az eddigi irások bizonyítják, hogy milyen gondok és esetek ve-
tődtek fel a jószágtartás során.

A jobbágyoknak a jószáguk legeltetéséért külön rőbotot kel-
lett szolgálni. Ezt bizonyítja az alábbi irás másolata is.

" Recognitio.

Mi alább irattak meg esmérjük, hogy az Ugynevezett Borkut, már
a Kozmai Határban Tettes Boronkay György Uraságnak földén vagyon; e-
végett minden utóbb következhető perpatvarnak el távoztatása s annak
meg esmérésére, hogy nem kutasi határ, azért ha történetből jószágunk
a fent irtt Borkutnál meg fordulna, Tettes Boronkay György Uraság-
nak minden uraságnak jobbágyi egy napott, az egész Helység pedig
Három napott szolgáni köteleztetik. Mellyről is adjuk ezen Hellysé-
günk Petsétjével erősített Levelünket. Sig. Kutas Die 24-a Máji 1812.
Ör. Biró Pap József, Esk. Váradi Jónás, Somogyi Ferencz, Farkas Mihály.
Danielem Ar dai Notar."

Igy már jobban érthető, hogy a gyermekek miért nem jártak
iskolába s nem tanulhattak. Hiszen a jószágot kellett őrizni, hacsak

még több robotot nem akartak nyakukba venni.

A jobbágy falu, vagy később "Kutas Mező Város" erdővel volt körülvéve. Hiszen a Balatontól le a Dráváig óriási erdőség húzódott. Mégis gondot okozott a fa beszerzése, melyet építkezéseikhez és tüzelőül a jobbágyok felhasználtak. Sajnos, erdejük a jobbágyoknak nem volt, azt az uraság nem engedte át nekik. Csak bizonyos mennyiséget használhattak. Ha többre volt szükségük akkor súlyos robotért kaphattak, vagy úgy szerezték meg, ahogyan tudták: egyszóval lopták. Mégpedig nem egyedül, hanem csoportosan.

A fellelt legrégebb pereskedő irat a kutasiak és a nagybajomiak között az alábbi:

" Alább meg irtt recognoscáлом, hogy a mast folyó 1762ik esztendőben meg esett October Havának 7 ik napján Kutason ezen Tttes Nemes Somogy Vármegyében helyheztetett Helységben Kutasé Számtartó Soteng György Uramat ezen alább irtt mód szerint Törvényessen admoneálta.

Tekéntetes és Völő Farkas Sándor Uram mint Nagy-Bajomi Helységnek és ahoz tartozandó határinak egyik örökös Földes Ura és több emlétett Helység Compossesor Urai Nzttes Vtzeleő Adamovics Uram Kasznárját s az által magát nevezett Adamovics Uramat törvényessen admoneáltatták a végett tudniilik:

Miképpen elsőben is az mast folyó 1762-ik esztendőben meg esett Böjt Elő Havának 22 dik napján Kutasi ezen N. Somogy Vármegyében levő Helységbeli Lakosok a Terem Hegye nevezetü egyéberánt N. Bajomi Helységek Lakosi által hasogatott Karókat hatalmassan elhordatták. 2-szor ugyan fönt meg irt esztendőben Kis Asszon havának 4 ik napján ugyan föllül meg nevezett Kutasi Lakosok nem tudatik, minémü indulattal cselekedvén, ugyan azon Terem Hegye nevezetü Diverticulumban Nagy Bajomi Helység Lakóinak 15 holdra való köleseket szánt szándékkal le kaszálták s az által horibilis Kárt okoztak, mely két féle hatalmas Cselekedeteknek, hogy Admonitus

okát adván az okozott károknak és hasonló projudició eránt hasonló violenciáktól hozott Törvények értelme szerént impendállyon Judici- aliter Admoneáltatik holott nem mind ezek eránt protestálván a szo- kott Törvényekhez való regressust fönt tartván, várván erül Testimon- tálist a Felelettel.

Minekutaánna fellül irt Szám Tartó Uram az elől számlállt mód szerént általam Törvényessen meg intetett volna, egyéb feleletét nem adta, hanem hogy mentül előbb az Admonitióban..... Dolgukat Árvai László Fiscalis Urammal fogja közölni és annak utánna választ fog adni. Ami a Karó hordását és Kölesnek le kaszáltatását illeti, mivel mind ezen hatalmasságokat Nagy-bajomi Helységbéliek Kutasi Határban követték ell, azért mind a Kölesnek le kaszáltatása, mind a Karóknak ell hordatása emlétett Szám Tartó Uram parancsolattyából estek, a Karó 12 darabnál több nem volt, két kocsi ment érettek, de az egyik üressen ment vissza, Horváth Gyurkó vagyis István vitte két Lovon szekéren a Karót, Köles kaszálation Sinka Gergely Öreg Biró, Kovács Mihályx Kiss Biró, Balog György Eskütt, Vörös ~~MihályxKutasi~~ György Eskütt, Polgár István Eskütt, Drávai Ferencz Eskütt, Vörös Mihály Kuta- si Uraság Major Gazdája, Tóth Mihály, Szabó János, Pap Miklós, Kalamár Péter, Kalamár István, Horváth György, Lábodi György, Ferkó Gergöly, Ta- kács Ferencz. Lábadi Istvánx fia János, Horváth István, Kovács Ferenc, Körcz János, Lábodi Vak István, Pap György, Kalamár Mihály, Drávai Mi- hály, Németh György voltak jelen. Mely e képpen általam Végben vitt Törvényes Admonitiumtól és föllül irtt Kutasi Számtartó Uram felele- téül adtam ezen Testimonialisomat. Gomba 20-a Mensis February 1763 Deseö Jóseff T.N. Somogy Vgyh. Feö Birája mp."

A kisbajomiakat a legutóbbi időkig is ugy ismerte a környék lakossága, hogy a másét nem sokra becsülték. Elég sokbaja volt velük a hatóságoknak, bíróságoknak lopás miatt. Különösen sok volt köztük a vadorzó, orvhalász, aztán az erők^dből hazahordott fa. Ezt megtalál- hatjuk náluk közel 200 esztendővel ezelőtt is, amint az alábbi ta-

nukihallgatásokról irás is igazol.

" Dees Utrum? ?

1. Isméri-e é Tanu Kiss Bajomi Mikó Jósefet, és Kajkos Györgyöt?
ismervén.

2. Valja meg le tett hite után, minemü fát talált ezeknek udvarában Komáromi István Tees Boronkay Györgyné Asszonság Tisztartója, jelen volt é akkoron, midőn nevezett Tisztartó Ur Kiss Bajomban, némely Kiss Bajomiaknak udvarait, ugyan Kiss Bajomi Öreg, és Kiss Biráival vizsgálta, és a kutasi erdőbül el vitt fákat ki nyomozni, és meg ismerni kívánta, akkor mit tapasztalt, mit látott a Tanu és miképpen mi történt, hite szerént számlálta el.

Primus Testis Franciscus Koncsik Romcatholicus annorum circiter 55. Colonus Dni Ludovici Festetics de Tolna Szabásiensis adjuratus examinátus fassus est

ad 1. E Tanu Mikó Jósefet Tees Somsich Jósef Urnak Kiss Bajomi Jobbágyát igen jól eméri, de Kajkos Györgyöt Tees Pais Boldizsár Urnak emberét személye szerént nem ismeri; de

ad 2. Hite szerént valja é Tanu, hogy minek utánna e folyó ~~xxx~~ 1796 ik eszetndőben Januárius Hónapnak 5-k napján Kiss Bajomi Lajosok az Tees Boronkai Györgyné Asszonságnak Kutasi Erdejének Kális tai nevezetü részén számosabb fákat le vagdaltak, és tolvaj képpen el hordattak volna, Komáromi István Tees Boronkai Györgyné Asszonságnak Tisztartója ki akarván tanulni, hogy kik merészelték annyi ~~xxx~~ fát le rombolni és el lopni, e Tanut meg szállította, hogy menne el vele Kiss Bajomba és Bizonyság lévén vizsgálná meg véle egyetemben Kiss Bajomi Embereknek udvarait, hogy kinek udvarában fog találtatni az el lóptott fábul, elis ment é Tanu nevezett Tisztartó Urnal Kiss Bajomban, és midőn Kiss Bajomiaknak udvarait Kiss Bajomi Öreg és Kiss Biráknak jelenlétében vizsgálták volna, el jutottak Mikó Jósef és Kajkos Györgynek udvaraibanis; a hol mihelezt bé mentek leg ottan a nevezett Tisztartó Ur meg ismérte az Kutasi erdőbeli nyers, ujonnan le vágott fát, mondván, ez a fa Kutasi

erdőből való, én jó ismérem és még az tövéreis reá tudok menni, a fa pedig külömbféle volt, és bizonyossan mondhattya a Tanu, hogy négy szekérre való lehetett, mely között makk termőis volt. Innend el mentek Barta Sándor udvarában, hogy ottis meg vizsgálották, ha találkoznék é kutasi erdőből való fa, de Barta Sándor meg támadta nevezett Tisztartó Urat, és annak fia, Ferő illy szókat szóllott: ha ez a két ember / az jelen lévő Kiss Bajomi Öreg, és Kiss Birákat értvén/ Tisztartó Urammal nem volnának, a' Decembert majd ki forgatván nyakábul, és soha többé senkinek udvarába nem menne fát vizsgálni: mellyet látván Tisztartó Ur, ne hogy több érné, haza ment 's a' Tanu vele együtt vissza tért"

Hasonlóképpen vallott a mási tanu is. Ennek vallomásából csak azt idézem, ami több mint az előzőé.

" Secundus Testis Joannes Lábodi Helvét Confessioni annorum circiter 56 Colonus Domine Georgio Boronkaine Kutasiensis adjuratus examinatus fossus est.

. . . . . ezek után e Tisztartó Ur haza fordultán, azon Hely felé vették uttyokat, a' hol az fa vágás történ, mely helyen tapasztaltá é Tanu, hogy ugyan ott két nagy halommal kellett lenni Kiss Bajomiak által el vitetett fának, melyen kívül még a' mit el nem vihettek egy hertelen, és azon helyen maradott már le vágattott fa, jó nagy határral é Tanu ~~ix~~ Testi szemeivel látta, 's ott talált."

A kihallgatási irást 1796 március 22-én írta Josephus Zarka " és pecsételte meg pecsétnyomójával.

De itt van az előző iratban szereplő Komáromi István sajátkezüleg irt írása is, mely szintén a kisbajomiak által lopott fával kapcsolatos. A per még két esztendő mulva sem dőlt el. De beszéljen maga az irás.

" Alább irtt ezennel bizonyítottam, hogy amidőn ennek előtte hét esztendővel Kutos nevezetű, ezen Tettes Nemes Somogy Vármegyében levő Helységben Tettes Boronkay Györgyné Asszonságnál Tisztartói Hivatalt egy huzomban öt esztendeig viseltem volna, Tulajdon szemeimmel több ízben láttam és Tapasztaltam, hogy Kiss Bajomiak magokk erdejek nem lévén a velük Határos Kutasi Erdőben fát lopni számtalanszor reájok jöni látták, akkor el szaladtak, ha pedig vették észre, hogy csak a Hajdu jön, tehát még agyon ütéssel fenyegették őtet. Ha zálogot merészölne tőlük venni, ezt onnend tudom, mivel magam is gyakorta az Erdő meg tekintése végett ki mentem az erdőre. Mely ebéli Bizonság tételemet akár mikor kívántatik, hitemel is meg erősíteni kész vagyok. vSig. ~~XXXXXXXX~~ Kaposvár die Januarius 1803. Komáromi Istvány Inkei Tisztartó."

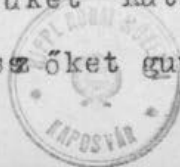
A falopások később sem szüntek meg, hiszen a kisbajomiaknak ekkor sem volt erdejük. Még a száraz fát is sajnálta a földesur a ~~xxx~~ jobbágytól vagy a pásztortól. Ha megtalálták, akkor képesek voltak a tettes hátán visszavitetni a helyszínre a fát. Erről szól az 1806-ban kelt irás is.

" Alább irtt hitelesen bizonyítom, hogy minek utánnan Tettes Özvegy Boronkai Györgyné született Adamovits Anna Asszonyságnak Erdejében némelly Kis Bajomiak által, álló nyers fáknak le vágásával okozott Kárainak meg vizsgálására hivatalos lettem volna; e foló 1806-ik Esztendő October Havának 8 dik napján Kutason ezen Tettes Ns Somogy Vrgyben helyheztetett helységben, onnand pedig az Erdőben ki mentem, a hol is Ns T. Nzetes Tallján György Ur Uj Ferencz Kutasi Számtartó, Csordás Ferencz és Körösztösi Márton Kutasi Hajduk, Kiss Bajomi Öreg Biró Patak Ferencz és Patak Gergel ugyan Kis Bajomi Lakos, ugy nem különben Polgár Samu, Balog György és Pintér ~~KKK~~ Ferencz Kutasi Lakosok jelenlétekb, következő módon vittem véghez a Birói meg vizsgálást, ugymint:

Először, Kis Bajomi Rétekre Dülő Kutasi Erdő szélén éppen a megyén alul, találtatott egy Pásztor Gunyhó; ahol elejbém állítatott Kis Bajomi Ökör Pásztor Somogyi János Két Kutasi Erdőn ~~xxxxx~~ hátán talált fával tett rabbá ugyan Kutasi Hajdu Csordás Ferentz. A Pásztort a fa lopást nem tagadta. A fa mellyet hátárul a Hajdu levétetett száraz tuskó volt. Találtatott a Gunyhónál is egy kis rakás fa, melly száraz ágakbul és négy szál nyers magyarófa abrinsnak való darabokbul állott. A gunyhónál találtatott száraz fát is, meg vallotta a pásztor, hogy Kutasi Erdőrül hozogatta, a nyers szálakat pedig, hogy a megyén tul Kis Bajomi réteken, már levagdálva szedegette legyen állította. Mithogy tehát azon nyers szálaknak vágása se olly friss volt, hogy azoknak valóságos le vágását a Pásztorra gyanittami lehetett volna, tsak azon okbul is; mint hogy még egy tere fa lévén ottan való tanyázásának, a vágás pedig régibb üdőt mutatott; de más külömben a Hajdu sem látott fejszét az édőben nála; a Pásztor Kutasi Erdőbil lopott fának hátán lett vissza hordására, és például el vett 9 pácza ütések után szabadon bocsájtatott.

Másodsor mingyárt nap gyugotról a gunyhón alul mint egy 6 lépésnyire találtattak egyrakáson 65 szál nyers, ki nyesett válogatott, akár abroncsnak, akár pedig létznek való magyaró szálak, és egy fiatal tölgyfa; Ezen magyaró szálaknak és Tölgy fának Kutasi Erdőn lett le vágását, föllebb nevezett Convocatusokkal meg vizsgálván, tsak annyival is bizonyosabbnak lenni találtuk, mivel bellebb az Erdőben, a helyen ahol vágattatott és a tövökre és le nyesett friss ágaikra valósággal reá találtunk. - - Somogyi János Kis Bajomi Csordás ezen abines szálak a a fiatal Tölgyfa eránt is meg kérdeztetvén azt vallotta, hogy mind azon 65 szál fiatal abrinsnak való magyaró szálakat, mint pedig Tölgy fát Kutasi Erdőn, Kis Bajomi Körös Ferencz Ötsével Körös Samuval vágta legyen, kiket mind kettejüket Kutasi Erdőbil az le vágott és nyersen abrinsnak való vessz őket gunyhója mellé rakodni élő

szemeivel látott.

Melly ekképpen lett Birói általam véghez vitt megvizsgálás-
tul, adom ezen hiteles Bizonyrágot tevő leveletem Kutason föntebb
is kitett October Havának 8 dik napján 1806-ban. Svatits Antal Tttes
Ns Somogy Vgye all Szolga Birája"

Milyen embertelenség volt a száraz fát, a tuskót háton vissz-
sza viteni, érte megveretni azt az embert, azt a jobbágyot, kinek erre
a fára nagy szüksége volt.

A jobbágyok nagyon nehéz helyzetben lehettek, ha még a szá-
raz fa összeszedéséért is külön rőbotot vállaltak. Már pedig hogy
ez így volt, azt a községi elöljárók által aláirt és a helység pe-
csétjével ellátott egyező levél, mint kötelezvény is igazol.

"Alább irtt Kutasi Jobbágyai Tekintetes Neztei Boronkay
György Tábla Biró Urnak meg esmérjük, hogy mivel a kutasi erdejébe
Uraságunknak a tüzre való fát kiis meg hallgatván bennünket és ké-
résünket meg engedte, hogy Szent Mihály Naptul kezdvén Szent Jóseff
napj minden héten kétszer Péntek és Szombat napokban dültt száraz
fából tüz fát kétt egymás után következendő 1825 ik 1826 ik esz-
tendőkben hordhassanak ugy, hogy mivel Kozma különös Pusztá ezen
engedelmem soha nem projudicálhasson az Uraságnak. Úsmét mi minden
egy esztendőben minden egy ház egy kaszást adni köteleztessünk, me-
lyet mi meg is ígértünk és meg fogunk adni. Költ Kutason 30 ik Oc-
tober 1824. Öreg Biró Lábodý János + Horváth Mihály + Kovács Mi-
hály + Kalamár Jóseff + a Többsi nevében is. Én előttem Sarkady Já-
nos Helybéli Jegyző előtt. Én előttem Ns Jóba János Kasznár."

Abban az időben legnagyobb földbirtoka és erdeje Kutason
Boronkay Györgynek volt. A többi földesur jobbágyai is oda jártak
féért. Ezt tiltotta meg Boronkay György a község elöljárósága ál-
tal. Erről hivatalos, pecsétes irást is kapott az alábbiak szerint:

" Alulírottak bizonyítjuk, hogy minekutánna Tekintets Bo-

ronkay György Földes Uraság tapasztalta, hogy holmi szín alatt az Erdejébe sokk Károkat tettek, maga eleibe hivatván ki jelentette, hogy az alul irt naptul fogva, se Tekintetes Tallián György, se Tekintetes Hertelendy Ferencz Földes Uraságok Jobbágyaik vagy akárki légyen az, a fent tisztelt Uraságnak Erdejébe fáért, semmi szín alatt, még segétségül is, szabadság nyeres nélkül menni ne merészeljen, mert meg fogattatván ugy tekintetik, mint vidéki, és a Törvények szerént fog büntettetni. Mellyeknek bizonyosságára adtuk Ezen Levelünket Kutason julius 11 kén 1830 ik Eszt. Öreg Biró Mihály József, Esküttek Kovács Mihály Várady Gergely, ör. Horváth Ferencz. Betsál István Notar."

Ha a földesuri sanyargatásokat vagy hatalmaskodásokat végképpen nem tűrhették a jobbágyok, akkor kénytelenek voltak panaszuikkal a vármegyéhez fordulni. Ilyen esetben a vármegye - gyakran hosszú huza-vona után - kénytelen volt a vizsgálatot elrendelni. Természetes, hogy ilyenkor igénybe vette a földesur a lehetőségekhez képest azt a megyei apparátust, mely elsősorban az ő érdekeit, nem pedig a jobbágyokét szolgálta. Egy ilyen panaszlevélre készült jelentést mutat be az alábbi irás:

" Alulirottak több rendbéli ki küldetéseinek következtében nevezetesen November 15 Nagy Gyülési 1957, 1964, 2083, 2263 és 2344 Számok alatt minthogy ezen ki küldetésnek tárgya egyedül Tettes Boronkay György és Tallián György Urak, és Kutasi Jobbágyaik között lévő viszonos panaszok lennének, a végett ezek könnyebb és bővebb át látására kívántak a T.N. Vármegyének Tiszti Vizsgálódásukat /: valamint azt egyszerre tellyesítettük: / ugy róla e nexusban lévő dolgokrul egy folymatban alázatos Jelentésünket is bé Nyujtani.

Mellynek folyamattyában ki menvén Kutasra a Helynek Színére Tettes Boronkay György Ur személyyessen Botka József Ügyésszel

T. Talliány György Ur részirül pedig Siklóssy Viktor Ügyész és Komáromi István Tisztartó Urakkal; uyg nem külömben Kalamár Mihály, Horváth Jóseff?~~karáka~~ Kováts Ferentz, Farkas Mihály, Balog Istók, Ör.Pap János, Balog Pali, Somogyi Ferkó, Csatoss Jóseff, Polgár Istók, Vörös István, Vörös János többnyire Eskütt emberek, és Mihály Jóseff Öreg Biró jelenlétében leg előbb is ezen 2083 Szám alatt lett ki küldetésünk végre hajtásához kezdettünk, mellyhez képest fel olvasván e, tárgyban a' T.N.Vgyének Determinatióját, melly szerint fent tisztelt Boronkay György Urat már elébb meg történt Jelenlésünk foglalattya szerint Mihály Jósi Kutasi adózó zabjának vissza adására szorgoltuk, és a' T.N.Vrgye Intézésének következtében Birói hatalommal is sürgettük; ezen alkalmatossággal Mihály Jósi adózó az sub ide zárt Justantiát kezünkhöz nyujtotta melly szerint az első Justantiájában el maradott, és Boronkay György Ur által azon kérdéses földből el hordatott Krumplijának meg térítését hasonló okokbul mint zabjának követeli, ellenben Boronkay György Ur részirül Botka Jóseff Fiscalis Ur, azon kifogással élván, hogy az előbbeni Deputátusok közül egyik itt jelen nem lenne, nevezett szerint hogy Csépán István Magistrátus Fiscus Urat a' zab meg adása eránt determinált sürgetését nem acceptálja, de azon esetre is, ha a Deputatio ki jönne, declarálja, hogy Sarkalatos Törvényeinkben Nemo Nobilium nisi via Juris Citatus et convictus executionéna magát fundálván az executiot ezen politicus uton meg nem engedí és magát az Executio ellenopponálja: Melly declarátiojára bőven elől adtuk emlétett Fiscalis Urnak, hogy minekutánna az Deputationak első ki jövetelével ezen panaszos dolgunk via politica leendő pertractatirja eránt jelenévő T.Boronkay György Urnak semmi kifogása nem lett volna, annak ki menetele után már ezen politicus utat emlétvén Uraság acceptálván nem adna nem álna Szabadságábanattul recedálni, annális inkább minthogy a' Consilium által több alkalmatossággal politice is szokott tractáltatni; de mind ezen elő adásainksikertelenek lévén, ez eránt a T.N.Vár-

megye bővebb rendelkezésétől várunk.

1964 szám alatt Boronkay Cecilia T. Tallián György Urat Hüt-
vöse által az Kutasi Biró ellen bé adott panasza azzal szünt meg,
mivel említett panaszolt Biró meg halálozván, eránta való Satis-
factió cessaltt.

1957 szám alatt Kutasról Felső Segesdre vezető Utnak el fog-
lalása eránt Tallián György Uraság Jobbégyi által bé adott Instan-
tiának következésében a' helynek színén vizsgálódásokat végeztük,
mellyben tapasztalván , hogy ezen Utnak rendkívül való sáros volta
miatt az Utasok annak készülésére Boronkay György Uraság Rétjén
és a' Polgárok Szántó Földjein is /: midőn azok el vetve nem vol-
tak:/ jártak. Kéntelenek voltunk ezen okbul az ország utnak ki
jelelését a' Mappa szerént tellyesíteni, mellyet a' jelen lévő T.

N. Vármegye Ingellérje meg próbálván tapasztalta, hogy az Utt nem
árkoltatott ki el, hanem az valami kép a' Mappában ki jelelve a'
Szerént Boronkay György Ur által meg is hagyva vagyon, e' ügyben
tehát Tallián György Uraság Jobbágyainak Boronkay Ur ellen bé a-
dott panassza meg szünt.

Az 2263. és 2344. Számok alatt Balog Kutasi adózó zabjának
Tallián György Uraság által történt el foglalása eránt a' helynek
színére ki menvén leg elébb is Boronkay György Uraság által az
ide ~~...~~ szerkesztett Országgh András feő. Szolg. Biró vizsgáló-
dása producáltatott; mindazonáltal minthogy Ujjra e' dologban ki
küldetve voltunk, a' végett a' rendelt Investigatiokra fogtunk,
mellynek következésében leg előbb is meg mutatott a, helynek
színén az kérdéses Balog István földje, azután elől adattak Tal-
lián György Ur részirül azon okok, mellyekből ezen föld Tallián
György Urasághoz tartozik követlezendőképpen u.m. 1 szer Ezen
plágában minthogy az Tó fenék ki száradott, a' végett a' Mappá-
valxxx meg nem egyezz, és éppen ezen okbul annak mutatására szerént
a' Controversus plágát el erányozni sem lehet; ellenben 2 szor
az ide zárt .///. Osztotató Ingellérnek Attestutámából ki tet-

szik, hogy ezen plága Tallián György Uraságnak in adjustationem ráta Sub. No. 1 Mappa designata assignáltatott. 3 szor Ennek Bizonyosságára az Ingellér által tett határ jelek még most is meg vagynak, mellyek meg is mutattatak. 4 szer Balog István panaszkodó Jobbágyának Testvérje Balog Mártony Kiss György akkori Tallián György Uraság Gazdája által ezen kérdéses földnek zabbal való elvetésétül, annak szántása és vetése alkalmatosságával le tiltatott, mellyet panaszkodó meg is ismert.

Boronkay György Ur részéről pedig elől adattak: 1 szor Hogy az .///. fel mutatott Bizonyosság tevő Levél tsak azért hamis, mert az Divisionak Instramentumban, melly az N. Vgye Ingellérje által revideáltatott a No. 16 darab földnek semmi adjustatioja fel jegyezve nem találtatik. 2 szor A' Mappában a kérdéses hely tsak egy kis részben szántó földnek, többnyire pedig Tó fenéknek vagyon jegyezve, ez pedig a' Divisionalis Instrumentum és főképpen Zaborszki Mihály Executornak köz meg egyezésből történt s szerént azon osztozó Urhoz tartozik, mellyikk földje mellett vagyon, ezen plága pedig mind az három osztozó Uraság földjeivel határos, a' végett mind a hármak között fel osztani szükséges.

Mind ezek után meg kérdeztük a' panaszkodó Balog Istvánt, hogy mi fejében birná ezen plágát ki is előttünk vallotta, hogy azon földet örökbe, mint Censualis földet az Istenben boldogult Asszonyságnak engedelmbül 6 nap számért birta légyen, és azon föld, mellyből Tallián György Ur a' zabot el vitette légyen soha Sessionális földjéhez nem tartozott. - Meg kérdeztük továbbá említett Balog Istvánt, hogy ezen Censualis földet kinek engedelmbül vetette el? és melly idő pontban tiltatott le Tallián György Ur által annak használásátul ki is azon feleletet, hogy minden Kütasi Polgárok a' már régen közöttök fel osztatott Remonentiális és Censualis földeket Szabadon a' régi adózások akár melly Urasághoz tartozandó lenne, fel szántották, és el vetették, ő is ezen okbul ezen földet meg szántotta, de éppen mikor el vetni ~~akart~~ a' panaszkodó szándéko-

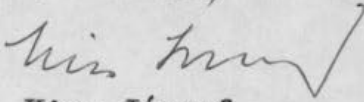
koskodott,akkoron Tallián György Uraság Gazdája által,mint fel-
lebb emlétve vagyon,le tiltatdtt ugyan,de ezzel nem törődvén,még
is el vetette.

Eképpen véghez vitt vizsgálódásunkból bővel bé láttya a
T.N.Vármegye,hogy ezen ~~panaszok~~ Panaszok jobban az osz-
tozó Uraságoknak possassoriumát,és magok között lévő egyenetlen-
ségöket illetné,mint sem a szegényt,ki az Deputationak ki mene-
telével szüntelen sok napszámaiknak vesztegetésével károztatik,
de a mennyire a Cintribuenseket illetné is,az leg előbb fog-
lalt 2083 szám alatt történt Determinationak Sikertelensége meg
mutattya,hogy ez a politicus uton meg nem orvosoltatxhatik, de
továbbá világos Dispositioja vagyon a Törvényeknek nevezetessen
Mellyben az illető Uraságokk Impensionalis Actio adattatik,és
fundáltatik,és e szerént annak uttyán sikeressen Polgárjaikk
panaszaikat meg orvosolhattya. Kélt Kaposvэрott 20 a Apr.1814.
Sossich Pongrácz T.N.Somogy Vgye feőszbirája Török Ferencz T.Nes
Somogy Vgye alszbirája, Vasdényey Joseff Segéd Eskütt."

Ezek azok az irások,melyek magmaradtak s azok a még élő
szájhagyományok,melyeket sikerült meghallgatnom s lejegyezmem.

Sajnos,nem állt módomban mindegyik irásról fénykép máso-
latot szerezmem.Amiket mellékeltem,azokat Németh Gyula rendőr
zászlós készítette kérésemre az ügy iránti buzgalomból és szere-
tetből.Érzem,hogy kevés az,amit idős emberek tudnak vagy hallot-
tak arról a korról. Ma már keveset is beszélnek róla az utódoknak
akik el sem tudják képzelni a 150-200 esztendővel ezelőtt élő
őseik küzdelmes életét.

Én,a késői utód mélységes tisztelettel adózok a jobbágy
ősöknek ezzel a kis összegyűjtött irásommal.

Kiss József
ny.ált.isk.igazgató.

K u t a s .

Ady E.u.12.

A d a t k ö z l ő k :

1.	Joó Imre	63 éves	tsz tag	K u t a s
2.	Horváth János	62 "	nyugdíjas	"
3.	Venczel Ferenc	57 "	rk.plébános	"

F é n y k é p e k :

1.	6.oldal	3.	bekezdéshez
2.	7. "	1.	"
3.	15. "	4.	"
4.	15. "	5.	"
5.	19. "	1.	"
6.	19. "	3.	"
7.	23. " utolsó		"

Somogy megyei Múzeumok

Igazgatóságának

K a p o s v á r

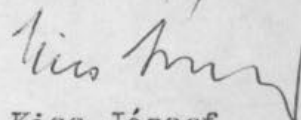
Mellékelten küldöm az 1973. évi XXI. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatra készített szerény munkáimat 2-2 példányban.

Amennyiben rövid időn belül tudok fényképet készíttetni az 1848-as honvédsírokról, úgy azokat potlolog beküldöm.

Szerény képességeim szerint a jövőben is - ha erőm és egészségem engedi - készséggel és örömmel veszek részt hasonló munkákban.

Kutas, 1973 augusztus 26.

Őszinte tisztelettel:

Kiss József
ny. ált. isk. igazgató.

7541 K u t a s

Ady E.u.12.

S z e m é l y i   l a p

Az 1973. évi XXI. Országos Néprajzi és Nyelvjárési Gyűjtőpályázatra

beküldött pályamunkához.

A pályázó neve és foglalkozása /tanulóknál osztálya/: Kiss József.....
ny. ált. isk. igazgató.

Az iskola neve /tanulóknál/:.....

A beküldött pályamunka címe: A jobbágyok küzdelme a földesurakkal legel-
tetés és fáázás miatt a 18. század végén és a 19. század elején Kutason és
környékén.

A gyűjtés helye /helység, megye, járás/, ideje /mettől-meddig/ és egyéb körül-

ményei /pl. a pályázó kapcsolata a községgel/: 1972-1973- ban gyűjtötte
Kutas községben Somogy megye, nagyatádi járás. 1950 óta él a községben,
ahol 1971 február 16-ig az ált. iskola igazgatója volt.

A pályamunkában feldolgozott témakörben olvasott irodalmi forrásmunkák meg-
jelölése / feltüntetve, hogy mi van közülük a pályázó birtokában/:

A pályázathoz használt irodalmi forrásmunkák / amennyiben a pályamunkában
nincsennek feltüntetve/:

Az adatközlők / akiktől a pályázó az anyagot gyűjtötte / személyi adatai,
/név, életkor, foglalkozás, lakóhely, & telepeseknél korábbi lakóhely is/ a-
mennyiben a pályamunkában nincsennek feltüntetve:

A pályázat végén feltüntetve.

Résztvett-e a benyújtott pályamunka valamilyen más / járási, városi, isko-
lai, stb./ pályázaton? Ha igen, melyiken és milyen eredménnyel?

nem

A pályázó további gyűjtési /pályázati/ tervei:

Ragadvány nevek Kutas községben, Certelep élete és pusztulása

Kelt: Kutas, 1973. augusztus hó. 25.

Aláírás: Kiss József ny. ált. isk. igazgató.

Lakáscím: Kutas, Ady E. u. 12.

Esetleges szünidei cím:

v/15/39 - 45

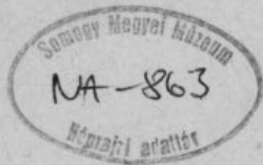
Fénykép mellékletek

„A jobbágyok hűdelme a földesurakhoz legeltetés
és fűcsiszás miatt a 18. század végén és a 19. század
elején Kutarn és környékén” c. pályázatához.

7 db.

ELŐL-ÉRTÉKELÉSI ÉRTÉKELÉSI ÉRTÉKELÉSI

2334

Alul irottak bizonyítjuk, hogy Minchusanna Schintese
Baronkay György Földes Uraság sapasfalva, hogy holmi
főn alatt az Erdőjébe jól lárolat tettek, Moga elide hivat
vén hi jelentette hogy az alul int Naysol fogva, se Schin-
teses Tallian György, se Schintese Hertelendi Ferentz
Földes Uraságok Jobbágyait vagy alarhi legyen az,
a fent sítelt Földes Uraságok Erdőjébe jaert jenni
főn alatt, meg segitsegül is, pabadság Nyerés nélkül
menni ne meréseljen, mert meg fogattatván, az schinte-
sik mint Vidéki, és a Törvények kérent jog Schintesei.
Mellyeknek bizonyítágará, adtuk esen Levelünket Pusafon
Julius Hév 1830. E. H.

ör. Biro Mihály József
Együtt { Kovács Mihály
Nárad Ferdegy
ör. Harvath Ferentz

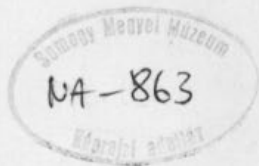
Bották Jován m. Notat.

2334

/A dattis 7

V/15/39

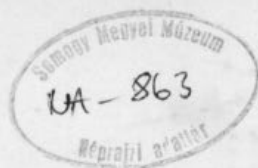

23. oldal utolsó bekezdésű

Telencsés Komos Vgye! Nagy atáronszággal hirtelenkedem az S. N.
Vármegye kégyes Szene eljelen perszezeni miképpen az mast-
folyó gortenditón meg ebett Jandariús Horánah kezdtem vaj-
da Sáros V. Bajomi Lakónah Deh Miska nevű Dujárára
töszagos ell töhiffelű gonosz pándeljécut piselecteren, Pánovis.
György nevű Kanászomah az vallydon Sajatt Kurasi / és N.
Bajomi Compossesorsok által sem connoissavált / földimén kégyes
tenit az fölöre le cáncani huzrolni, és via Shodm több tári,
sainah kégyesegével, midőn pedig az Hajdum / ké is nem me-
gze volé / a Kanásznah kégyesegével örrön, öer fel, Babaróran
volna, ismít belé kaprán, és via Shodra emyebány kégyes
fölyeső csalván, hogy az Bajomiah által per alá vette fölö.
re ékteenineth ahhoz Paleájával mondta Kanászomah Som,
loh olly Szörnyű kégyes, és mielőtt meg vágná bárothodot, Ször-
nyű azommal a fölöre le rogyrán ell bolé, kével meg nem elégé,
vén Deh Miska telleséggel agyon vete volna volna, ha vol-
na a Dujárája is Hajdummal a Kanásznah kégyesegével lévön
nem ellenesiet volna, és így a Kanász Sára viretén a Seb-
neh Szörnyű kégye miatt bizonyos, hogy nem sokáig mara-
volna meg életben, ba csak ennelmes és Szorgalmas dob-
belynah tövöságával és, felyes kégyesegével, Szára nem látta,
ram volna kénthi. Ése nagy sokára is gyogyult ugyan,
de mivel hogy az Homlokjánah Csontja a Szene körűl igen na-
gyon meg seiródia östök kégyesegével, Szára nem látta,
Szene, és egyenlőn gyilkosságá cölözé, vahmeri esetehe-
deri azon járdágnah muelhacímah az Dujárája földes li-
vánah, agymint Sáros Szeneis Uraságh kégyesegével
volna, meltozavott ugyan azon S. Uraságh illendi Satisfacsió
vendetni, mindazonatúl midőn az S. Uraságh kégyesegével
Nagy Szeneis Uram meg ahara volna fogatant, fne,
mely Compossesorsok ellent állottak, és eפענות meg ga-
solták, kégyesegével kégyes, mivel hogy azon S. fölöre Urá-
ságnah Szára járult Conventu Sával már Sommi Gyü-
léscimma föne, nem fogó ama való nére moráláh alágy,
szfian a S. N. Vgyénél, meltozavott ezen fölöre, kégyes
kedés és vágású allgyai kégyesegével, és ei kégyesegével kégyes
kégyes Szarandóllacimánah eפענותjárá nére is Ma-
gyarórnahj autóvisti Sával meg fogatantni, és a resté-
166

2334 Adattér 1.

v/15/44

6. oldal 3. bekezdésben

lett Karolt, ugy Iröcsögöthö megd adattarásán kívül az
ként is másoknál példajára gonosz cselekedeteket vértől
bűnösökét rendelni. Mely Iráidjára maradván az I. H.
Vgt alásáros Soly Adamoncs Terenc. Az I. H. H.
Vgyödes nyujtando Instanciája a betűt megd iratnak.

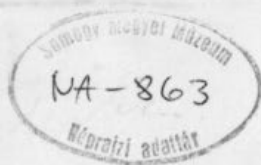
Anno 1765. Die 24^a 4bris sub Trati Hguis hujus Simigf. m. p.
de Kaposvár celebrata Congregam^{te} p^{re}sentib^{us} p^{re}sentibus
ex quo Instans meritum sub Instancie coram sua Comp^{te}
tencia legali prosecuendum haberet, ideo relegatur ad
ad suam viam Iuris seu forum 1° Instancie, Georgius De
ronhai P. V. Horvath. m. p.

Anno 1765. Die 9ª Mensis 4bris in Oppido Kaposvár Hguis
huic Simigfendi adjacon Grossens Paz per me cum suo
originali in Protocoll^o Existente collatum, eidem in
omnibus conforme testor. Ausur. up Georgius Dronhai P.
Horvath. m. p. D.

17^a

2334 Adattár²

V/15/43

7. oldal / beküldéshez

Peronyvag Lovel!

Melley kerens mi adal isz Kuzas Meroi Yavas Eloija
voti hiteleson bironyigjat is meg esmenjuck
hogy minerkasamia a Sekintetes Moronykij
Jacopy Urasag az egy novaren Gyrcsi Mevorn
levo Kiseiben a Kis Majomi Melogy Wikai
ahol tess Parokas meg visgallak, kelhunk es
vete is hitunk kerens a fens isz Kiseiben e
sese kis bespeltuk 15. az az Loren isz forinok
ra l. Aduldban. - Keltgyrol is adjak esem bre
vunk ala imtasaval, kevunk + vonasival
Meroi Parokak Elo Beszejivel meg vofites
Moronyvag Evclunkes Kuzasra Kovember.
Koragy 20ten
1778.

Meg Miro Kovari Lovel +
Vardi Pergely +
Dr. Horvath Kovari +

Coram me Johanne Sarkady loc. notario

3.

v/15/42

15. oldal 4. bekezdésben

2334 Adattár

Kis. Bajomi Öreg, és Kis Dicsőházi egyetemben Miklós Pócs, és Káspár Györgyök udvarában jussotok volna, ti véne mind az két helyen, és eméren a Tiszvári és az Kúcsói endőből el letet, nyeres ugyan, le vagyon tanta fara, mondán az a Kúcsói fa, még a tőzcsiro két tudok memi, még továbbé Taru, hogy a lés. Udvarban találgatva fa, leg alább négy fát, és másé lehet, mely létezi mást a me. Járászó nemléli; Innánsz is lehetéle. Párta Sándor udvarában, kis Tiszvári és Kis Tamás, eméle fa. Tőche és is jollott, ha az a lés embe, a jelenlévő Kis Bajomi Öreg, és Kis Dicsőházi estin. Tiszvári és Tamás nem volna, a Decemberi majd hi fogva nem nyakabul, és soka többé se lehetéle udvarában nem eméle, fa virágái, és is az a Taru Tiszvári és Kis Tamás fordulván, azon hely felé vaché utyolva, a hol az fa virágos tőzcsiro, mely helyen tapasztalva a Taru, hogy ugyan az két nagy, általommal belleso lemmi Kis Bajomi Öreg el letetéle fánál, melyen kívül még amik el nem lehetéle egy taru leu, és azon helyen maadate már le nyogtatva fa, és nagy határel a Taru Tőche fémével letet, és a taléle.

Testius Testis Joannes Horvath Helveti professioni adelicus annorum circiter 48. ab. Cap. Columna S. Petri Dnie infanti Lucario Kutavienfio adiacentibus, confirmatus factus est.

Act. 1° E. Janu. Kis Bajomi Miklós Pócs, és Káspár Györgyök igen jól eméren, Taru.

Act. 2° Letet hite uia tőzcsiro jól tudja az a Kis Pócs 1790. évi endőben márcs. 24. évi udvarában Kis Bajomi és Kis Tamás, és Kis Dicsőházi névvel négy fát, és a Kúcsói endőből vaché, még az tőzcsiro két tudok memi, mely fa, ezen lés udvarban még találgatva, hogy eméren lehetéle leg alább négy fát, és a Taru hitevel bizonyítva, letet és hozta mást eméren fát. Innánsz eméren Párta Sándor udvarában, kis Tiszvári és Kis Tamás, eméle fa. Tőche és is jollott, ha az a lés embe, a jelenlévő Kis Bajomi Öreg, és Kis Dicsőházi Tiszvári és Tamás nem volna, a Decemberi majd hi fogva nem nyakabul, és soka többé se lehetéle udvarában nem eméle, fa virágái, és is az a Taru Tiszvári és Kis Tamás fordulván, azon hely felé vaché utyolva, a hol az fa virágos tőzcsiro, mely helyen tapasztalva a Taru, hogy ugyan az két nagy, általommal belleso lemmi Kis Bajomi Öreg el letetéle fánál, melyen kívül még amik el nem lehetéle egy taru leu, és azon helyen maadate már le nyogtatva fa, és nagy határel a Taru Tőche fémével letet, és a taléle.

Super. 1° Pócs, és Kis Dicsőházi egyetemben Miklós Pócs, és Káspár Györgyök igen jól eméren, Taru. 1790.

5.

V/15/111

19. Adat

1. bekezdés'hez

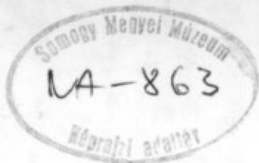

2334 / Adattár

2334 / Adattól 6.

v/15/40

19. oldal 3. bekezdésben

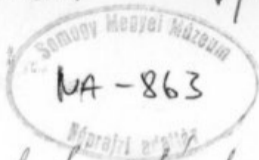

Handwritten text in Cyrillic script, partially obscured by the seal. The visible characters include "2" and "1911".

2334

⁴
/ Adattar'

v/15/45

15. oldal 5. bekezdésben